

melse. Senere havde jeg Leilighed til at være sammen med det paagjældende Udvalg et Kvartier eller en halv Time efter et Møde her i Salen, og det var i det Dieblif, da jeg maatte overveie, om det var rigtigst for mig at søge Bevillingen til det Pantstilsloven, som var bleven negtet ved selve Finantsloven, enten igennem et særligt Lovforslag eller mulig ved at trække den ud af Extrabevillingsloven, men nogen Forhandling fandt heller ikke Sted dengang. Seg skal imidlertid anerkjende, at Alt vistnok fra Udvalgets samtlige Medlemmer og ogsaa fra Formanden, i det paagjældende Udvalg er flet i Sagens Interesse, idet vi vistnok alle vare enige i, at det ikke var muligt eller ikke var sandsynligt, at man under de da stedsfindende Forhold vilde faae noget virkelig endeligt Udbytte af Sagen i den Samling; men jeg maa bestemt udhæve, at det dengang ligesom altid senere kun har været mit Ønske, at disse Spørgsmaal virkelig kunde komme til en militær Diskussion, hvor man faae paa Sagen uden at se hen til Partiændepunkter, og uden at se hen til politiske Forhold, som isørigt adskille de forskellige Dele af Thinget, idet jeg dengang som altid mente, at Forsvarsspørgsmaalet var et Spørgsmaal, der burde behandles som neutralt Gæbet, uafhængigt af Partitildensfaber. Dertil stræbte jeg hen, men jeg var ikke saa lykkelig at faae det sat igjennem, og jeg skal derfor tro at kunne have Berettigelsen til at sige, at hvad jeg igaar tillod mig at fremsætte leilighedsvis som et tilfældigt Svar paa en Bemærkning, der fremkom fra det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), ikke med Berettigelse kan siges ikke at have været forreft.

**Zable:** Min Bemærkning skal blive meget kort. Det ærede Medlem for Histed Amts 2den Valgkreds (Sagd) gjorde den Bemærkning, at Tildragelserne i 1848 og senere ikke have vist, at de fire Magter tage Hensyn til Danmarks Belliggenhed. Heri tager han meget feil. Danmark er blevet beskaaret, men Danmark bestaar endnu. Spørgsmaalet er nemlig dette: Skulle vi bygge saaledes, at en Overmagt kan overrumple os og sætte sig fast, saasnart vi have faaet Soldepunkter, eller skulle vi indrette vort Forsvar saaledes, at en Overmagt først maa bruge en lang Tid for at sætte sig fast paa disse Indgange til Østersøen; det er Spørgsmaalet. Saasnart han skal gjøre dette, kan der komme Andre og lægge sig imellem, og saa kunde Spørgsmaalet faae en anden Afgjørelse.

**Berg:** Seg tvivler ikke om, at det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 1ste Valgkreds (Thomsen) for sit Bedkommende vel har overveiet de Forslag, han da forelagde os; men dermed er jo ikke givet, at disse Forslag kunne betragtes for saa almindelig vel overveiede, at man med

Glæde kunde have taget imod deres Gjenmørelse, som havende afgjort Betydning for vort Forsvarsvæsens Udvikling. Det ærede Medlem siger, at det kommer an paa, hvilke Dine der se paa de gode Overveielser, som have fundet Sted med Hensyn til hans Forslag. Seg veed ikke, hvem det ærede Medlem her siger til? Ikke til dette Thing, men maaste snarere til sine Efterkommere i Overbestyrelsen af vort Forsvarsvæsen. Det ærede Medlem maa erindre, at de, Forslag, vi her behandle, ere saa godt som alle fjernede fra hans. Hans Udvikling af Søbefæstningen gjaldt et Fort paa Stubben; her er der Tale om et Fort paa et ganske andet Sted; hans Anlæg ved Aggersøfjund, som jeg nylig har nævnt, angik kun et Beløb af 2 Millioner Kroner, hvorimod der her er Tale om en Sum af 5 Millioner Kroner; hans Befæstning af Kjøbenhavn mod Landsiden eksisterer slet ikke her. Hvor ere da hans gode Overveielser, ere de tagne i Arv af hans Efterkommere, siden de saaledes synes at være forsvundne? Og vil det ærede Medlem endnu holde paa, at Befæstningen af Kjøbenhavn mod Landsiden og dens Bestyrtning kan paa en nogenlunde betryggende Maade faas for 6 a 7 Millioner Rd., saaledes at man ikke ved at anvende disse Penge herpaa skulde faae et andet Dannevirke, der kunde skaffe Forhaabning om, at der eksisterede en Befæstning mod Landsiden, som i Farens Dieblif vilde vise sig at være en eneste stor Skuffelse, eller er det ikke snarere sandt, at dersom vi skulde have noget Sligt, som vi kunde stole paa, saa vilde det løbe op til i det Mindste det Firdobbelte. Det er til denne Betragtning, jeg har sigtet med mine Ord, men ikke til det ærede Medlem personlig; thi jeg betvivler ikke, at han igjennem sine Overveielser har gjort sit Mulige; jeg mener, at hans Forslag ikke vare saaledes overveiede, at man med Tryghed kunde gaa ind paa dem og tage dem i den Forstand, at vi saa havde faaet noget egentligt fuldt Jærdigt, Noget, der var 17 Millioner værd, og hvis det havde været Tilfældet, at det ærede Medlem har Ret, saa dømmen han ikke os, men sine Efterkommere, der ikke have taget hans Overveielser i Arv. Det var min Forklaring af mine Uttringer; mine Indsigelser vare ikke rettede mod det ærede Medlems samvittighedsfulde Overveielse og Behandling af Sagen, men mod Sagen selv.

**Zvermoes:** Naar det ærede Medlem for Røstø Amts 6te Valgkreds (Woffen), der nylig havde Ordet, i Almindelighed udtalte sin Betsættelse over, at der ligeoverfor ham i den Zone, hvori de militære Medlemmers Foredrag var holdt, ikke havde været vist den fornødne Hensynsfuldhed, at der var brugt Udtryk som Paastud, Undskyldninger, Udflugter etc., saa kan jeg naturligvis i og for sig ikke have det Allermindste imod, at en sliq almindelig Bemærkning gjøres; thi den,